

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1035

Vragen van het lid **Van den Hil** (VVD) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «Kinderopvang fors duurder in 2023, ouders betalen tot 40 procent meer»* (ingezonden 9 november 2022).

Antwoord van Minister **Van Gennip** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 14 december 2022).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Kinderopvang fors duurder in 2023, ouders betalen tot 40 procent meer»?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met dit bericht.

Vraag 2

Is er bij de vaststelling van het maximum uurtarief voor 2023 rekening gehouden met de inflatiecorrectie? Hoe is dit tarief opgebouwd?

Antwoord 2

De maximum uurprijzen voor de kinderopvangtoeslag worden elk jaar geïndexeerd op basis van een gewogen gemiddelde van de ontwikkeling van de algemene loonvoet van bedrijven (aandeel 80%) en de ontwikkeling van de consumentenprijsindex (aandeel 20%). Dat gebeurt conform geldende regelgeving, en op basis van de ramingen van het CPB.

De indexering van de maximum uurprijzen voor 2023 (5,58%) is gebaseerd op (1) een correctie van de indexering in 2022 (2,14%) doordat de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor dit jaar bij het Centraal Economisch Plan (CEP) naar boven is bijgesteld, en (2) de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor 2023 op basis van het CEP (3,44%) dat 9 maart is gepubliceerd. In afwijking hiervan wordt de maximum uurprijs in de gastouderopvang in 2023 geïndexeerd met 3,22% (€ 0,15 minder geïndexeerd, als dekkingsmaatregel voor de intensivering in handhaving en toezicht gastouderopvang). De financiële effecten van de reguliere indexatie in 2023 bedragen circa € 225 miljoen.

¹ RTL Nieuws, 3 november 2022, «Kinderopvang fors duurder in 2023, ouders betalen tot 40 procent meer», (<https://www.rtlnieuws.nl/economie/life/artikel/5343730/kinderopvang-tarieven-forse-stijging-2023-tien-procent>).

Na het verschijnen van het CEP is de verwachte loon- en prijsontwikkeling nogmaals bijgesteld. Dit is conform de reguliere systematiek niet meegenomen in de bijstelling van de maximum uurprijs. Voor zover dit ziet op 2023, zal daar in het Besluit kinderopvangtoeslag voor 2024 voor gecorrigeerd worden. Conform de regulier systematiek geldt dit niet voor de hogere inflatie en loonontwikkeling in 2022.

Vraag 3 en 4

Heeft u in beeld wat de bandbreedte is van de tariefverhoging over de verschillende soorten aangeboden vormen van kinderopvang? Zo nee, bent u bereid om dit uit te zoeken?

Heeft u een compleet beeld van de tariefstijgingen over de verschillende regio's in Nederland? Zo nee, bent u bereid om dit op te stellen?

Antwoord 3 en 4

Zoals gebruikelijk zullen kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus de uurtarieven voor 2023 dit najaar bekend maken. Het kan per organisatie verschillen of en zo ja, met welk percentage de uurtarieven verhoogd worden en tevens kan dit verschillen per opvangsoort. Ik heb nog niet in beeld wat de bandbreedte van de actuele tariefsverhogingen is, ook niet regionaal. De hoogte van de uurtarieven monitor ik middels de microdata van de dienst Toeslagen welke worden verwerkt in de kwartaalrapportages. Deze rapportages worden opgesteld op basis van de uurtarieven van alle ouders in Nederland die kinderopvangtoeslag aanvragen. Hierdoor ontstaat begin volgend jaar een goed beeld van de ontwikkeling van de uurtarieven in de sector op basis van de uurtarieven die ouders per volgend jaar doorgeven. Kanttekening hierbij is dat niet alle ouders een tariefwijziging direct doorgeven in hun toeslagenportaal. Hierdoor kan in eerste instantie een onderschatting van de werkelijke tariefstijging ontstaan. Het beeld wordt gedurende het jaar steeds vollediger.

Ik zal uw Kamer in het eerste kwartaal van 2023 een rapportage sturen met de tariefontwikkeling in de sector, op basis van de microdata van Toeslagen. Hierin is geen onderverdeling in regio's.

Vraag 5 en 7

Bent u op de hoogte van de oorzaken van de kostenstijgingen waar ouders mee geconfronteerd worden? Los van de inflatie, welke rol speelt de schaarste aan de aanbodkant bijvoorbeeld als reden voor de prijsstijgingen? Welke stappen bent u van plan te ondernemen om ervoor te zorgen dat de kosten van kinderopvang in 2023 niet de pan uitrijzen voor ouders die er vanwege hun werk afhankelijk van zijn?

Antwoord 5 en 7

De toegankelijkheid van de kinderopvang monitor ik doorlopend middels de kwartaalrapportages. Ik zie dat de deelname nog steeds stijgt. Dat zie ik als een positief signaal, gelet op de toegankelijkheid en ook als resultaat van de harde inspanning die de sector levert om elke dag goede kinderopvang te bieden.

Er kunnen meerdere oorzaken zijn van stijgende kosten voor kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus, afhankelijk van de organisatie. Ik zie dat de kinderopvangsector te maken heeft met kostenstijgingen. Die kunnen onder andere voortkomen uit de stijging van de energiekosten, huisvestingskosten of de druk op de lonen in verband met de arbeidsmarkttekorten. Maar de kinderopvangsector is een markt met betrokken ondernemers. Het is aan de kinderopvangorganisaties een balans te vinden tussen de gevraagde tarieven en het aanbod van kinderopvang dat daar tegenover staat.

Ik vind toegankelijke kinderopvang voor alle inkomensgroepen belangrijk. Kinderopvang is een onmisbare schakel voor werkend Nederland en is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Met de maximum uurprijs stel ik een norm voor de kinderopvangsector op basis waarvan zij de uurtarieven bepalen. Het is belangrijk dat zo'n maximum uurprijs aan de hand van objectieve criteria wordt vastgesteld, en niet direct de werkelijke uurprijzen in de kinderopvang volgt, om te voorkomen dat een prikkel ontstaat waarbij hogere tarieven enkel zouden leiden tot hogere winsten en kosten hiervan worden afgewenteld op de belastingbetaler. Het is mogelijk dat kinderop-

vangorganisaties hun uurprijzen hoger vaststellen dan de maximum uurprijs. De ondernemers moeten daarbij ook de afweging maken hoe zij hun winsten aanwenden: om te investeren in kwaliteit, in het aantrekken en het behoud van medewerkers, in een goede relatie met de ouders of in winstuitkeringen. Het verschilt hoe kinderopvangorganisaties hiermee omgaan en hoeveel ruimte ze hiervoor hebben. Het gestarte onderzoek naar winsten in de sector kan hier meer inzicht in geven.

De ontwikkeling van de tarieven is voor mij een belangrijk aandachtspunt, omdat het op termijn van invloed kan zijn op de toegankelijkheid, indien tarieven steeds vaker boven de maximum uurprijzen komen te liggen. Zoals ik tijdens de begrotingsbehandeling heb aangegeven, is in het kabinet afgesproken om te verkennen of een extra prijscompensatie over 2022 in de maximum uurprijzen voor de kinderopvang nodig en wenselijk is. De uitkomst van deze verkenning is dat de uitzonderlijke en onvoorziene hogere inflatie in 2022 voor het kabinet reden is om voor 2023 af te wijken van de reguliere systematiek en de maximum uurprijs extra te verhogen, om ouders tegemoet te komen voor de hogere inflatie over 2022. Deze uitkomst sluit aan op de oplossing die voor semi-collectieve sectoren in de najaarsnota is aangekondigd. De maximum uurprijzen voor de dagopvang en de buitenschoolse opvang zullen in totaal geïndexeerd worden met 6,54% (wordt € 9,06 en € 7,79) en de maximum uurprijs voor de gastouderopvang met 4,29% (wordt € 6,80).

Deze extra prijsbijstelling van 0,94% is gebaseerd op de verwachtingen uit de meest recente MEV. De precieze kosten zijn nader doorgerekend en bedragen structureel naar inschatting € 57 miljoen (bovenop de eerder genoemde circa € 225 miljoen voor de reguliere indexatie). Voor deze extra prijscompensatie wordt het uitgavenplafond gecorrigeerd, net als bij reguliere aanpassingen van de prijsontwikkeling.

Reden om, in deze uitzonderlijke situatie, nu reeds deze aanpassing van de maximum uurprijzen aan te kondigen en niet het voorjaar af te wachten, in lijn met verzoeken van uw Kamer, is dat ouders snel weten waar ze aan toe zijn en ook snel kan worden begonnen met nadere uitwerking en implementatie. In het komende voorjaar zal op basis van het CEP nogmaals worden bezien of de inflatie over 2022 ten opzichte van de MEV is bijgesteld. Een eventuele bijstelling ten opzichte van de MEV zal dan meegenomen worden in de indexatie van de maximum uurprijzen in 2024.

Vraag 6

Bent u bereid om de schaarste aan de aanbodkant versneld aan te pakken om ervoor te zorgen dat de prijzen daardoor niet nog verder worden opgedreven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u belemmerende regels hieromtrent aanpakken?

Antwoord 6

Om de schaarste aan de aanbodkant aan te pakken is het van belang dat de kinderopvangsector een sector blijft die voor ondernemers interessant is om in te investeren. Dit betekent ook dat de brede component van overheidsfinanciering, gebaseerd op de maximum uurprijs, voldoende ruimte moet bieden voor een doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd wil ik het risico op overwinsten voorkomen. Deze balans heeft mijn aandacht bij de herziening van het financieringsstelsel.

Daarnaast is het van belang de huidige en verwachte arbeidsmarkttekorten in de kinderopvangsector zo veel mogelijk terug te dringen. De kinderopvang moet een aantrekkelijke sector zijn en blijven voor pedagogisch professionals om in te werken, waar kwaliteit en veiligheid hoog in het vaandel staan. De kinderopvangorganisaties dragen daarbij als ondernemers primair een eigen verantwoordelijkheid voor het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd personeel door goed werkgeverschap uit te oefenen.

Naast de essentiële rol van werkgevers in de kinderopvang, zie ik een duidelijke rol voor de overheid om krapte in de kinderopvang aan te pakken. Ik ben doorlopend in gesprek met de sector om samen het tekort aan te

pakken. Op 5 september jl. heb ik een brief naar uw Kamer² verzonden met daarin de stand van zaken van lopende acties en welke andere mogelijkheden ik nog zie om samen met de sector het personeelstekort in de sector terug te dringen. Hierbij werk ik langs drie pijlers: meer nieuwe medewerkers aantrekken, het huidige personeel behouden en stimuleren om meer uren te werken.

Ten eerste moet de vijver van potentiële medewerkers in de kinderopvang groter worden. Iedereen die wil en kan werken in de kinderopvang, en die voldoet aan de kwalificatie-eisen, moet die mogelijkheid krijgen, conform de motie Van Beukering-Huijbregts/Sahla.³ Om de mogelijkheden tot nieuwe instroom te vergroten, heb ik daarom de maatregel om de formatieve inzet van beroepskrachten in opleiding te verruimen met twee jaar verlengd en de arbeidsmarktcampagne van de sector opnieuw gesubsidieerd. Ook kijk ik samen met de sector naar de inzet van nieuwkomers, bijvoorbeeld als groepshulp, en welke behoeften er zijn om de kansen en mogelijkheden voor zij-instroom nog beter te benutten. Over zij-instroom en modulair opleiden heb ik u verder geïnformeerd via uw eerdere Kamervragen.⁴

Ten tweede wil ik blijven inzetten op het aantrekkelijk houden van de sector voor huidige medewerkers. Goed werkgeverschap staat hierin voorop. De werkgevers in de kinderopvang dragen verantwoordelijkheid voor een goed werkklimaat, voldoende ontwikkelmogelijkheden en goede arbeidsvoorwaarden voor hun medewerkers. Daarnaast heb ik uw Kamer, naar aanleiding van de evaluatie van de kwaliteitseisen in de kinderopvang (Wet IKK), op 15 november jl. geïnformeerd over de mogelijkheden om de werk- en regeldruk te verminderen, met behoud van kwaliteit. Op deze manier wil ik de werkdruk verminderen en het werkplezier vergroten, zodat pedagogisch professionals de best mogelijke kinderopvang kunnen bieden.

Als derde pijler zet ik er samen met de sector op in dat huidige medewerkers meer uren gaan werken. De sector is begin oktober gestart met een deeltijd-factorproject in samenwerking met Stichting Het Potentieel Pakken. Er ontstaan ook mooie initiatieven voor combinatiebanen. Om dit te stimuleren is de sector in oktober dit jaar een onderzoek gestart naar de succesfactoren en knelpunten van combinatiebanen binnen en buiten de kinderopvangsector.

² Kamerstuk 31 322, nr. 463.

³ Kamerstuk 29 544 Arbeidsmarktbeleid, nr. 1148.

⁴ Kamervragen van het lid Van den Hil (VVD) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het artikel «Minister: «Versoepelingen kinderopvang gelden pas in 2024», personeelstekort groeit», beantwoording van 11 nov 2022.